

Hrvatska redovnička konferencija
Novicijska škola
četvrtkom u 9:00

Proroci i Psalmi

prorok – נביא *nabî'* [navi]

proroci – נביאים *n^ebî'îm* = središnji dio HB

proročica – נביאה *n^ebî'â*

Sveto pismo;

B. Lujić, *Starozavjetni proroci*

Znak raspoznavanja

- נביא *nabi'* – “titula”, ID
- ראה *ro'ê* – onaj koji gleda
 - Npr. Samuel (1 Sam 9,19):
 - “...sve ću ti kazati što ti je na srcu”
 - Stvoritelj *gleda* (Post 1)
- חזן *hozê* – onaj koji ima viđenje
 - Npr. Gâd (2 Sam 24,11)
 - Davidov “vidjelac”
 - *hazâ* vidjeti Am 1,1
 - “riječi koje je motrio”
- προφήτης ⇔ ψευδοπροφήτης (LXX)
- “pisani”/“pisanski” proroci i oni drugi

“Formule”

- **Proročka formula** (o dolasku Božje riječi):
- “i dođe (mu) riječ Gospodnja”
npr. Jon 1,1
- ... יהוה אל *vaj^ehî d^ebar* 'Adonaj 'el...
 - “Riječ Jahvina dođe Joni...”
- **Glasnička formula:**
“Gospodin ovako govori”
- יהוה אמר כה *kô 'amar* 'Adonaj npr. Iz 43,1
 - “Ovako govori Jahve... Ne boj se, ti si moj!”
- **Riječ Gospodnja:** נאם יהוה *n^eum* 'Adonaj
npr. Jr 31,31
 - “Evo dolaze dani – riječ je Jahvina – sklopit ću novi savez...”

Koje proroke poznajemo?

Proroci i proročice

□ Petoknjižje:

- Abraham, Mirjam, Mojsije

□ Povijesne knjige: npr.

- Debora (Suci)
- Natan, Gâd, Ahija (Sam)
- Ilija i Elizej, Mihej ben Jimla, Hulda (Kr)

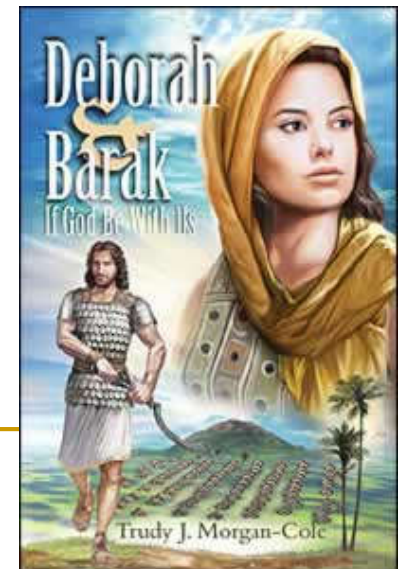
■ Proroci – pisci:

□ Veliki:

□ Iz, Jr, Ez + Dn (LXX),

- Ez: lažne proročice

□ i Mali (Zbirka XII: od Hoš do Mal)

Razvoj kanona

- ❑ κανών– mjera
- Hebrejska Biblija: “*proto-kanon*”
- תורה – *Tôrâ* = Zakon (Pouka)
- נביאים – *Nebi’im* = Proroci
- כתובים – *Ketubim* = Spisi
 - ❑ Od stvaranja (Post 1) do novog stvaranja (npr. Iz 66) tj. posljednjih vremena (npr. Dn 12)
- Septuaginta, LXX =“deutero-kanon”
 - ❑ Nakon Aleksandra Velikoga, za vjernike
 - ❑ doprinos LXX – jezik, raspored, knjige: Proroci na kraj
 - ❑ + 7 knjiga: Tob, Jdt, 1 i 2 Mak, Mudr, Sir, Baruh
 - + dodaci u Dn, Est

U svetoj predaji

- Proročke knjige
- 2. dio od נביאים *n^ebi'îm*
 - + Dn iz כתובים *k^etubîm*
 - + Bar (+ dijelovi Dn) – LXX
- Veliki: Iz, Jer, Ez, Dn
- i “mali” proroci:
- po opsegu spisa
- Knjiga dvanaestorice proroka
 - 12 spisa – jedna knjiga (?)
 - četvrti “veliki” prorok u HB

Abraham – prorok

- Tko ga naziva prorokom? (Post 20,7b)
- **Bog. Pred kim (usp. 20,3)?**
 - Abimelek Gerarski – strani kralj
 - Kakav je Abraham (v11)?
- **predrasuda i strah za život (v11)**
 - Prva proročka zadaća? (v7.17)
- **“molit će” (v7)**
- **Moli (v17) – zagovornik**
 - Uspješno? (v17)
- **Bog liječi (v17) – bitna molitva**
 - v3.7[2x] מוֹת (*môt* umrijeti) ⇔ v7 הִיָּה (*hajâ* živjeti)
v4.11 הָרַג (*harag* usmrtiti) ⇔ v17 יָלַד (*jalad* rađati)

Mirjam

- prva נביאה *n^ebi'â*, u Zakonu (v20)
- uz središnji događaj u Izl 14
 - predvodnička uloga u v20?
- Sve se pridružuju – hebr. “za njom” (v20)
 - novo značenje: “pjevati” u v1.21
- Nalog zajednici “pjevajte” (v21)
 - kad je pogođena gubom (Br 12,15)?
- Zajednica čeka dok ne ozdravi (v15)
- – sačuvan autoritet, već u 12,6
- “Javljam se *proroku...*” (v6 – Izl 15,20)
 - Što je Mirjam prema Mih 6,4?
- “poslao sam *pred tobom* Mirjam... “ (Mih 6,4)

Uzor-prorok Mojsije

- Prorok u Pnz 18,15?
- **נביא *nabî*** “kao što sam ja” (Pnz 18,15)
 - Vjerodostojna oporuka usp. v18:
 - “kao što si ti” – “ja ću podići proroka”
- **Posrednik *Saveza* (18,16)**
 - prenosi “im” Božje riječi (v18)
 - Definicija proroka u Pnz 18,18b:
- **“Dat ću riječi svoje u njegova usta...”**
 - Prva dužnost proroka – primiti riječ
 - Govori što Bog zapovijeda (v18)
- **Bog ga *podigne* (קום), jedan od braće (v15)**
 - Mojsije jedinstven (34,10):
- **“licem u lice”, poslan od Boga שלח *šalah* (11)**
- **Uloga u Hoš 12,14:**
- **Vodi i čuva**
 - Tko je za Petra obećani prorok u Dj 3,13.22?
- Isus

Psalmi Krista Raspetoga

Mučenički vapaj

- **“Eloi, Eloi lama sabahtani?”** Mk 15,34;
(“Eli, Eli, lema...” Mt 27,46) Ps 22,2
 - Jakim glasom
- **Opkoljen (Ps 22,17):**
- **Rulje me zločinačke okružile (KS)**
okružuje me rulja zlikovaca (Š.)
- ***Crv (v7) nasuprot v13.17.14***
- **Bikovima, psima, lavovima**
- ***psihofizičke muke v15.16.18?***
 - Srce se topi (v15)
 - Sasušena snaga (KS: “grlo” v16)
 - Moj se jezik uz nepce slijepio (16)
usp. Iv 19,28: “žedan sam”
 - **Kosti se mogu prebrojati (v18)**
- Bližnji u v19:
- **Kockari kradu odjeću (usp. Iv 19,24)**
 - Pogled u v18:
- **Glagol נבט (usp. Post 15,5; Br 21,9; Zah 12,10; Iv 19,37)**

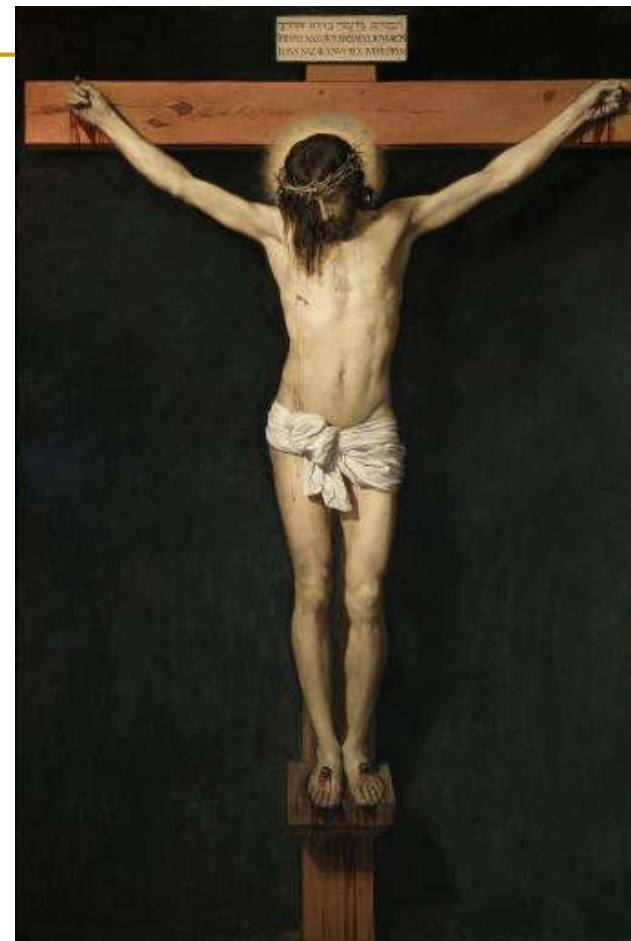
Daleki Bog

- Teološka ostavljenost u Ps 22,2
 - Izriče muku pred Bogom
 - Čiji Bog?
- “moj Bog” – Savez, pripadnost
 - od kada (11)?
- Od krila majčina *Bog moj*
 - Način u v10
- Uloga primalje: ti si me izveo (10a)
- “Učio me *povjerenju*” (10b)
 - Mir mi dao (KS), skrio me (Š.)
 - Oci imali *povjerenje* (5.6)

Teška poruga

- **“Uzdao se u Boga, neka ga spasi” (Ps 22,9)**
 - **“koji me vide podruguju mi se” (8) usp. Mt 27,43:**
- **svećenici, pismoznanci, starješine – teološki autoriteti**
- **Sebe ne može spasiti (Mt 27,42; Mk 15,31)**

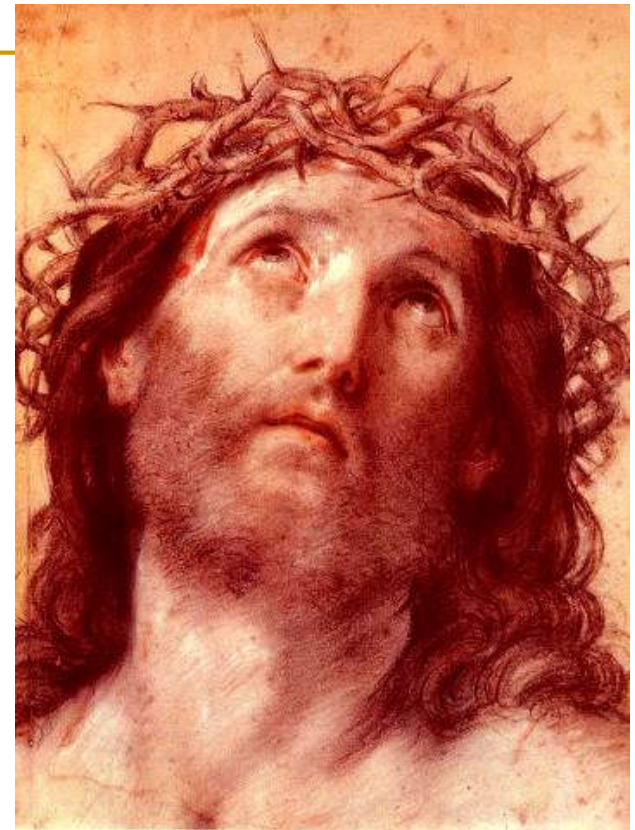
Pitanje i preokret

- Zašto? – למה *lámmâ*;
εἰς τί [eis ti] (Mk 15,34)
- Za što? Čemu?
S kojom svrhom?
 - Uzrok blizine smrti u Ps 22,16b:
- “Ti” (Bog) si me bacio u smrtni prah
 - Hrabra, bitna molitva (12.20):
- Ne budi daleko (↔ daleko si! 2)
- Preokret u 22 (v. Šarić): “uslišio si me”
עֲנִיתָנִי *‘anîtanî* (↔ ne odgovaraš 2)
 - (KS, LXX, Vg: “moja jedna duša”)

Molba i uslišanje

- Spasi me (Ps 22,22)
- Nije prezreo muku jadnika (25)
 - Čudesan dovršetak (23.26.28.30):
- Osobno: Hvalit ću te (23.26)
- Obratit će se svi krajevi zemlje (28)
- Pokojni će se Bogu klanjati (30)
 - = uskrsnuće

Predanje iz psalma

- „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!“
(Lk 23,46)
 - “jakim glasom”
usp. Mk 15,37; Mt 27,50
 - Drugi *krik*
- Ps 31,6
- u tvoje ruke duh svoj *povjeravam* (פקד *paqad*)
 - Svi smo mi djelo tvojih ruku (Iz 64,7)
- *Predaje* duh (Iv 19,30)
 - Izvršava

